

Rapport

Stadspeilingen Amsterdam, Utrecht en Groningen

I&O-gemeenteraadspeiling februari 2022 in opdracht van GroenLinks

Colofon

I&O-gemeenteraadspeiling februari 2022 in opdracht van GroenLinks

Uitgave

I&O Research
Piet Heinkade 55
1019 GM Amsterdam

Rapportnummer

2022/

Datum

maart 2022

Auteurs

Peter Kanne
Asher van der Schelde

Het overnemen uit deze publicatie is toegestaan, mits de bron (I&O Research) duidelijk wordt vermeld.

Inhoudsopgave

	D66 en GroenLinks strijden om de macht in Amsterdam, Utrecht en Groningen	4
1	Amsterdam	7
1.1	D66 en GroenLinks gaan nek aan nek	7
1.2	Kiezersbewegingen	8
1.3	Andere overwogen partijen	8
1.4	Stemmotieven Amsterdamse kiezers	9
2	Utrecht	13
2.1	GroenLinks en D66: beide op verlies; toch samen aan kop	13
2.2	Kiezersbewegingen	14
2.3	Andere overwogen partijen	14
2.4	Stemmotieven Utrechtse kiezers	15
3	Groningen	17
3.1	D66 en GroenLinks aan kop in Groningen	17
3.2	Kiezersbewegingen	18
3.3	Andere overwogen partijen	18
3.4	Stemmotieven Groningse kiezers	19
4	Onderzoeksverantwoording	21

D66 en GroenLinks strijden om de macht in Amsterdam, Utrecht en Groningen

In drie grote, progressieve steden – Amsterdam, Utrecht en Groningen – gaan D66 en GroenLinks nek-aan-nek in de strijd om wie de grootste partij wordt. In alle drie steden komen ze op 16 tot 18 procent van de stemmen. Ze lijken een voorsprong te hebben genomen op de PvdA, VVD en Partij voor de Dieren, maar rekening houdend met nauwkeurigheidsmarges en er sinds het moment dat de peilingen liepen (25 februari tot 2 maart) nog twee weken te gaan zijn, kunnen ook VVD en de PvdA nog dicht bij die eerste posities komen. In elke stad zegt een substantieel deel van de kiezers nog geen eerste voorkeur te hebben (15% in Amsterdam, 16% in Utrecht, 19% in Groningen). Van degenen die dat wel hebben zegt nog maar een op zes (gemiddeld 17%) zeker te zijn van die keuze. De campagne komt nu pas goed op gang, er kan dus nog veel veranderen.

I&O Research voerde de peilingen uit in opdracht van GroenLinks. Dit is respondenten niet verteld.

	Amsterdam	Utrecht	Groningen
Marges van 1 à 2,5%. Zie volgende pagina's voor de precieze onnauwkeurigheidsmarges	%	%	%
D66	16,7	15,8	18,1
GroenLinks	16,3	18,6	16,2
PvdA	12,0	7,1	10,8
VVD	7,8	12,3	9,9
Partij voor de Dieren	8,8	9,4	8,0
Volt	6,2	8,4	*
Stadspartij 100% voor Groningen	*	*	7,8
SP	6,0	3,5	7,4
BIJ1	5,9	4,1	*
JA21	5,2	*	*
DENK	4,9	6,2	*
PVV	*	3,8	4,5
Forum voor Democratie	3,6	0,4	1,6
Partij voor de Ouderen	2,2	*	*
ChristenUnie	1,2	2,3	5,7
CDA	1,1	3,3	2,4
Partij voor het Noorden	*	*	3,1
Stadsbelang Utrecht	*	1,9	*
Student en Stad	*	*	1,7
Belang van Nederland (BVNL)	0,2	0,5	0,5
* doet hier niet mee			

Trends

Opvallend is dat in al deze drie steden – waar GroenLinks en D66 gezamenlijk in het college van B&W zitten – GroenLinks op verlies staat (steeds zo'n 4 à 5 procentpunt) en D66 soms op verlies (Utrecht), soms op winst (Groningen) en soms gelijk blijft (Amsterdam). Voor GroenLinks geldt dat de partij in 2018 een erg goede uitslag werd neergezet, vaak ten koste van D66. Die balans lijkt nu enigszins te worden hersteld.

De VVD lijkt relatief stabiel te zijn op Amsterdam na, waar het vooral stemmen lijkt te gaan verliezen aan JA21.

Ook de PvdA is redelijk stabiel: licht herstel in Amsterdam (waar Marjolein Moorman veel kiezers aanspreekt) en Utrecht, licht verlies in Groningen.

De Partij voor de Dieren lijkt in alle drie steden fors te gaan groeien – wat veelal ten koste gaat van GroenLinks.

Nieuwkomer Volt gooit hoge ogen in Amsterdam en Utrecht, waar ze met 6 à 8 procent (twee tot vier zetels) in de Raad kan komen. (In Groningen doet Volt niet mee). De kwestie rondom Nilüfer Gündoğan wordt door kiezers niet aangehaald, maar zou in Amsterdam wel enige stemmen kunnen gaan kosten (van 8% in onze peiling in januari naar 6% nu).

BIJ1 lijkt in Amsterdam te groeien (van 2 naar 6 procent) en in Utrecht met 4 procent (een à twee zetels) in de raad te komen. In Groningen doet BIJ1 niet mee.

Het CDA heeft het in alle drie steden moeilijk, overall lijkt ze te halveren. Op basis van deze peilingen zouden de christendemocraten uit Amsterdam verdwijnen en in Utrecht en Groningen nipt een (of misschien twee) zetels halen. Een ontwikkeling die we ook landelijk zien.

De SP lijkt in alle drie steden licht te gaan verliezen.

De PVV is stabiel (Utrecht: 4%) of boekt een lichte winst (Groningen: 5%), terwijl Forum voor Democratie, dat in alle drie steden meedoet, alleen in Amsterdam zetels lijkt te gaan halen (4%, 1 à 2 zetels), hoewel dat in Groningen (nu 1,6 procent) ook nog zou kunnen.

Lokale partijen zijn in deze drie steden niet erg sterk. In Amsterdam lijken de lokale partijen de kiesdrempel niet te gaan halen.

In Groningen gaat de “Stadspartij 100% voor Groningen” het (met 8%, 3 à 4 zetels) waarschijnlijk wel vrij goed doen. Ook de Partij voor het Noorden (3%) gaat waarschijnlijk 1 of 2 zetels halen. Student en Stad zou er (met 1,7%) nul of 1 halen.

In Utrecht geldt dat voor Stadsbelang Utrecht (1,9%, kans op 1 zetel). Student & Starter, dat in 2018 nog 4,1% van de stemmen kreeg noteert nu slechts 0,5 procent. De studentenpartij lijkt vooral stemmen te verliezen aan Volt.

Verantwoording

Dit onderzoek vond plaats van maandag 21 februari tot woensdag 2 maart. In totaal werkten 2.797 Nederlanders van 18 jaar of ouder mee aan het grootste deel van dit onderzoek. Uit Amsterdam en Weesp deden 965 respondenten mee, uit Utrecht 898 en uit Groningen 934. Het grootste deel van de steekproef (n=1.842) is afkomstig het I&O Research Panel, 955 respondenten deden mee via PanelClix.

De onderzoeksresultaten zijn per gemeente gewogen op geslacht, leeftijd, opleidingsniveau en stemgedrag bij de Tweede Kamerverkiezingen in maart 2021. De weging is uitgevoerd conform de richtlijnen van de Gouden Standaard. Hiermee zijn de steekproeven representatief voor kiesgerechtigde inwoners van Amsterdam (incl. Weesp), Utrecht en Groningen, voor wat betreft deze achtergrondkenmerken. Bij onderzoek is er sprake van een betrouwbaarheidsinterval en onnauwkeurigheidsmarges. In dit onderzoek gaan we uit van een betrouwbaarheid van 95 procent. Bij een steekproef van n=2.000 en een uitkomst van 50 procent is er sprake van een foutmarge van plus of min 2,2 procent.

1 Amsterdam

1.1 D66 en GroenLinks gaan nek aan nek

GroenLinks en D66 lijken te gaan uitmaken wie de grootste partij in de Amsterdamse gemeenteraad gaat worden. Beide partijen peilen nu tussen de 14 en 19 procent. Voor GroenLinks betekent dat een achteruitgang van vier procentpunt ten opzichte van 2018.

De PvdA krijgt nu 12 procent van de stemmen waarmee ook de sociaaldemocraten nog de grootste kunnen worden. De Partij voor de Dieren (circa 9%) en VVD (circa 8%) volgen op enige afstand. Voor VVD betekent dat een verlies ten opzichte van 2018, terwijl de Partij voor de Dieren een lichte winst lijkt te boeken. Nieuwkomers Volt (6%) en JA21 (5%) zijn samen goed voor ruim een tiende van de stemmen. JA21 lijkt vooral stemmen weg te halen bij de VVD.

Tabel 1.1: Als u vandaag zou moeten kiezen op welke partij zou u dan stemmen voor de gemeenteraadsverkiezingen? Basis: woont in Amsterdam/Weesp, gaat zeker of waarschijnlijk stemmen en heeft een voorkeur (n=674)

	% 2018	% feb	% min	% mrt	% max	+ - 2018	+ -feb
D66	16,1	15,1	14,3	16,7	19,1	0,6	1,6
GroenLinks	20,4	15,8	13,9	16,3	18,7	-4,1	0,5
PvdA	10,7	10,9	9,9	12,0	14,1	1,3	1,1
Partij voor de Dieren	7,1	7,7	6,9	8,8	10,7	1,7	1,1
VVD	11,4	10,8	6	7,8	9,6	-3,6	-3,0
Volt		8,2	4,6	6,2	7,8	6,2	-2,0
SP	7,5	4,9	4,4	6,0	7,6	-1,5	1,1
BIJ1	1,9	7,3	4,4	5,9	7,4	4,0	-1,4
JA21		4,0	3,7	5,2	6,7	5,2	1,2
DENK	6,7	5,5	3,5	4,9	6,3	-1,8	-0,6
Forum voor Democratie	5,8	4,1	2,4	3,6	4,8	-2,2	-0,5
Partij voor de Ouderen	2,2	1,2	1,2	2,2	3,2	0	1,0
ChristenUnie	2	1,6	0,5	1,2	1,9	-0,8	-0,4
CDA	3,5	0,7	0,4	1,1	1,8	-2,4	0,4
BvNL			0	0,2	0,5	0,2	0,2
DSA			0	0,2	0,5	0,2	0,2
St3m				0		0	0
Anders	4,7	2,2	0,9	1,7	2,5	-3	-0,5

1.2 Kiezersbewegingen

SP, PvdA, PvdD, GroenLinks en BIJ1 slagen erin om de meerderheid van hun kiezers bij de Tweede Kamerverkiezingen van 2021 vast te houden. Voor VVD, D66 en Volt geldt dit voor iets minder dan de helft van de kiezers. De grootste kiezersbewegingen vinden plaats van Volt en BIJ1 naar GroenLinks en van PVV (doet niet mee in Amsterdam) naar JA21.

D66 verliest vooral kiezers aan linkse partijen (GroenLinks en PvdA)

De VVD verliest aan D66 en JA21. Volt verliest aan D66, maar wint ook iets van D66.

Tabel 1.2: Als u vandaag zou moeten kiezen op welke partij zou u dan stemmen voor de gemeenteraadsverkiezingen? Basis: woont in Amsterdam/Weesp, en heeft gestemd tijdens TK21 (n=815). Naar stemkeuze TK21, in procenten.

	VVD	D66	SP	PvdA	GL	PvdD	Volt	BIJ1	PVV
VVD	46	3	0	0	1	0	2	0	6
D66	14	47	3	0	5	0	15	0	0
SP	2	2	69	15	1	0	0	0	3
PvdA	1	11	6	60	9	8	2	0	0
GL	5	12	0	0	61	12	21	24	0
PvdD	1	4	0	4	4	63	2	5	3
Volt	0	4	6	2	3	0	45	0	6
BIJ1	0	0	3	0	5	2	4	57	0
JA21	7	1	3	4	0	0	0	0	26

1.3 Andere overwogen partijen

Veel kiezers twijfelen nog. Als ze twijfelen kijken ze vooral naar GroenLinks, Volt, PvdA en D66. VVD-kiezers zijn het meest zeker van hun zaak. Een op drie (34%) van de VVD-kiezers geeft aan geen enkele andere partij te overwegen. Ter vergelijking: voor GroenLinks-, D66- en PvdA-kiezers geldt dit slecht voor een op tien. D66-kiezers overwegen vooral GroenLinks en Volt, terwijl GroenLinks-kiezers kunnen uitwijken naar PvdA, PvdD en D66.

Tabel 1.3: Zijn er andere partijen die voor u in aanmerking komen om op te stemmen voor de gemeenteraadsverkiezingen? Basis: woont in Amsterdam/Weesp, gaat zeker of waarschijnlijk stemmen en heeft een voorkeur (n=674). In procenten.¹

	Totaal	GL	D66	VVD	PvdA	SP	PvdD	BIJ1	Volt	JA21
Staat vast	16	10	11	34	11	13	24	4	12	27
GL	21	0	39	6	38	26	26	43	33	0
Volt	16	12	38	15	24	8	4	11	0	11
PvdA	15	32	21	1	0	30	9	9	24	6
D66	14	28	0	31	20	9	13	0	37	7
PvdD	12	29	9	0	3	18	0	52	9	6
SP	11	16	9	6	21	0	9	10	6	8
BIJ1	8	20	4	6	9	4	15	0	7	0
VVD	5	2	10	0	4	3	3	0	6	19
JA21	4	0	3	14	1	1	5	0	7	0

¹ Voor BIJ1 zijn de uitkomsten indicatief vanwege de lage n (30)

1.4 Stemmotieven Amsterdamse kiezers

D66

D66-kiezers waarderen de partij vanwege het pragmatisme en de combinatie van liberale en sociale standpunten. Ook de visie m.b.t. klimaat wordt vaak genoemd. D66 wordt gewaardeerd om haar redelijke middenpositie, progressieve standpunten maar “minder dogmatisch” dan sommige linkse partijen. Lijsttrekker Reinier van Dantzig wordt niet genoemd, wethouder Kukenheim één keer. Wel wordt Sigrid Kaag meerdere keren genoemd als stemmentrekker. Relatief vaak heeft een stemhulp D66 geadviseerd.

Niet zo dogmatisch en op-zich-zelf gericht als groenlinks of sp, die een schijn van openheid en betrekken van bewoners betrachten. PvdA deels idem, deelt heel goed

Stemwijzer vorige x kwam uit op D66. Pro EU, Vind Sigrid Kaag geweldig

Kwam vorige keer uit de kieswijzer en vond ik goede standpunten hebben (maar kan me niet meer precies herinneren wat, ik ben niet heel actief bezig met politiek)

Standpunten waar ze voor staan. Zowel voor de mens, natuur, en economisch. Ook al heb ik op economisch vlak ik enigszins andere ideeën, vind ik het totaalplaatje van een partij belangrijker.

Bij de landelijke verkiezingen spreken ze me aan, maar moet me nog wel inlezen op gemeentelijk niveau

Ik vind Kukenheim een fijne wethouder met een goede visie

Liberaal, aandacht voor onderwijs, cultuur, prettig leven

Links liberaal en voldoende groen en sociaal

Goede visie voor toekomst, met name op gebied van energietransitie, werkgelegenheid en transparantie

Partij in het midden

Liberaal, progressief en ook in staat samen te werken.

Realiteitszin, niet met de wind meewaaien (populistisch)

Redelijke standpunten, gezond verstand

Goede standpunten, juiste prioriteiten op wonen en klimaat

GroenLinks

Amsterdamse GroenLinks-kiezers noemen vooral de ideeën omtrent klimaat, duurzaamheid en groen in de stad. Daarnaast roemt men de sociale inborst van de partij. Hoewel GL stemmen verliest t.o.v. 2018, waarderen veel kiezers die vasthouden aan GL de consistente lijn en hoopt men dat de partij – als ze nog vier jaar krijgt – een aantal veranderingen fundamenteel door kan zetten, met name wat betreft duurzaamheid en klimaat. Lijsttrekker Rutger Groot Wassink wordt niet genoemd.

Bewoners komen eerst. Bomen en stads-natuur overleeft. Infrastructuur en verkeer draait. Landsbelang en bedrijvigheid zijn belangrijk. Woonhuizenhandel, personenauto's, scooters en toeristen en worden gereguleerd. Bandieten worden gepakt.

Hun politiek is gericht op een duurzame en sociaal rechtvaardige samenleving en hun beleid geeft daar vrij consistent prioriteit aan. Ik vind dat ze de afgelopen vier jaar op een zeer opbouwende manier aan de stad hebben gewerkt en wil graag dat ze daarmee kunnen doorgaan.

Mijn hoop is dat GroenLinks echt verandering kan brengen in de oorzaken van de huidige klimaatveranderingsproblematiek

Milieubeleid. Ik ben niet blij met het pappen en nathouden van noordafrikanen die hier niets te zoeken hebben, helaas, maar klimaat is voor mij het belangrijkste.

PvdA

De PvdA zou de derde partij van de stad kunnen worden. De voornaamste pullfactor is het sociaaleconomische beleid: sociaal, armoede, gelijke kansen, onderwijs. Lijsttrekker Marjolein Moorman wordt opvallend vaak genoemd, door meerdere mensen zelfs als dé reden om op de PvdA te stemmen. Een stem op de PvdA is soms ook een stem van teleurgestelde GL- en D66-kiezers. GroenLinks wordt zelfs door een enkeling 'regentengedrag' verweten, een verwijt dat voorheen was voorbehouden aan de PvdA in Amsterdam.

Eigenlijk stem ik op Marjolein Moorman. Zij is een sociaal democraat in de ouderwetse betekenis van het woord. Ze is een doortastende wethouder met goeie ideeën en een landelijke uitstraling.

Liliane Ploumen. Ik kijk eigenlijk vooral naar de landelijke politiek. Hoewel Moorman ook heel goed is natuurlijk.

Lijsttrekker Moorman en haar strijd voor kansengelijkheid. Ook behoud Ziel van de stad belangrijk Sociaal beleid voor alle inkomens

Marjolein Moorman Constructiever middenpartij

Sociaal democratie spreekt mij het meest aan en Mevr Moerman vind ik daadkrachtig

Eerlijke verdeling kennis, macht en middelen. De lijsttrekker Moorman vind ik erg goed

Traditioneel woning beleid opkomen voor de zwakkeren

Omdat ze het de afgelopen vier jaar best goed hebben gedaan en aub geen Groen Links meer, een grote ramp.

Omdat hun wensenlijst het dichtsbij mijn wensenlijstje in de buurt komt. D66 heeft voor mij volledig afgedaan.

Normaal stem ik GroenLinks, maar in Amsterdam blinkt GL uit door regentengedrag. De PVDA ook, maar toch iets minder. Al met al is het een negatieve keuze: de rest is helemaal niks.

Partij voor de Dieren

Kiezers van de Partij voor de Dieren zijn vooral te spreken over de aandacht van hun partij voor dierenwelzijn, milieu en klimaat. De PvdD trekt relatief veel teleurgestelde GL-kiezers, zij vinden dat GroenLinks haar beloften niet heeft waargemaakt. Van de PvdD wordt een meer integrale en consistente politiek verwacht.

Ik houd van dieren en eigenlijk hebben ze dezelfde rechten als mensen

Groen, dierenwelzijn, sociaal klimaat

Radicaal voor een groenere, eerlijkere wereld. Bereid om de consequenties van keuzes door te zetten.

Ik vind milieubeleid erg belangrijk en vind dat de andere partijen steeds het economisch belang laten prevaleren boven het ecologisch belang.

Zij zijn letterlijk de enigen die standvastig, vastberaden, consequent en met lange termijn visie voor milieu, natuur en dier opkomen. Geen enkele andere partij vertrouw ik als het gaat om niet alleen maar eigenbelang najagen...

De PvdD zet zich in Amsterdam heel goed in voor dieren en milieu. Ik was zolang voor GL, maar die hebben mij teleurgesteld

Ik heb het idee dat zij echt gaan voor klimaat/duurzaamheid en daarin verder gaande keuzes maken dan andere partijen. En dat ze er voor de dieren zijn natuurlijk.

Partij vd Dieren kijkt meer integraal dan GL en GL heeft steken laten vallen op zaken als Lutkemeer, Noordkust, brug over het IJ en het democratisch proces rondom de windmolens (dat was er niet echt).

Vergroening van de stad, aandacht voor de meest nijpende problemen, Van Lammeren is een goed raadslid (maar dat geldt ook voor Mw Moorman als wethouder)

VVD

VVD-kiezers vrezen voor een te linkse raad en pleiten voor rechts/liberaal tegenwicht. Het is de vraag of de VVD dat rechts-alternatieve geluid voldoende laat horen: de partij verliest stemmen aan D66 en JA21. JA21 wordt vaak gekozen door voormalig VVD-kiezers die de VVD te links vinden (zie hierna).

Rechts tegengeluid in links Amsterdam

Partijprogramma spreekt mij aan. Economie voorop.

Amsterdam mag wat rechtser worden.

Liberaal, tegenwicht tegen te linkse raad.

GroenLinks en D66 moeten weg uit bestuur Amsterdam. Absoluut slecht beleid

Tegenwicht tegen de hysterie van GL

Goed alternatief voor de linkse puinzooi

Volt

Europa en het vernieuwende karakter van de partij worden meestal genoemd door Volt-kiezers. Een frisse jonge partij, "niet te links of te rechts". Hoewel de partij wat minder stemmen haalt dan een maand geleden (van 8 naar 6%), wordt de kwestie rondom Nilüfer Gündoğan nauwelijks aangehaald.

Goede ideeën in de juiste richting. en ook durven zeggen dat ze nog niet alles tot in de puntjes weten.

Komt door interview in Parool.

Het spreekt me erg aan dat Volt zo Europees georiënteerd is, erg vooruitstrevend is (abortus toe staan, klimaat bewust, pro-euthanasie, etc), en economisch gezien een goede midden positie heeft aangenomen (niet te links of te rechts)

De Europese gezindheid, ook voor Amsterdam van groot belang.

Nieuw bloed, Europese partij

Nieuwe "frisse" wind

Nieuw elan, goede ideeën overnemen van andere steden, windturbines niet bij woonwijken, goede ideeën over verdeling woningen en Amsterdam levendig en creatief te houden, daarnaast goed nationaal en Europees programma

Een frisse wind door de stad. Doen het goed in de Tweede Kamer (los van de issues rond de nr. 2), en inhoudelijk ook wel een goed programma (met link naar Europa).

BIJ1

BIJ1-kiezers zijn enthousiast over de standpunten omtrent diversiteit, antiracisme en gelijkwaardigheid.

Diversiteit, sociale partij met oog voor institutioneel racisme.

Het antiracisme en de gelijkheidsidealen

Diversiteit en inclusiviteit

SP

SP-kiezers zijn te spreken over de standpunten m.b.t. sociaaleconomische thema's zoals zorg en wonen.

De aandacht voor de woningnood

*Komt op voor de minder bedeelden in de samenleving
Knokt voor de zorg*

DENK

*DENK-kiezers noemen vaak het tegengaan van discriminatie.
Diversiteit en gelijkheid
omdat het de allochtoon een stem geeft tegen discriminatie en racisme*

JA21

Net als VVD'ers hopen JA21-kiezers op een rechts tegengeluid in de raad. JA21 blijkt duidelijk kiezers van de VVD af te snoepen, de liberalen worden wat te links bevonden door de JA21-kiezer.

Waar de VVD links af is gegaan, gaat JA21 rechtdoor. Dus: JA21 neemt de rol van de VVD op rechts voor mij over.

In ieder geval wat behoudender dan VVD zoals die zich nu manifesteert. En misschien een klein beetje tegenwicht tegen die stomme D66 idioten. Verder spreekt JA21 mij niet aan!!!!

Enig tegenwicht in overwegend linkse gemeenteraad

Fatsoenlijk rechts en goede standpunten

Lopen niét mee mét het Groenlinkse bestuur

FvD

Kiezers van FvD zeggen opvallend vaak dat zij FvD een eerlijke partij vinden.

Eerlijk en open, zet echte problemen op de kaart

Eerlijkheid en bestuurlijke vernieuwing

2 Utrecht

2.1 GroenLinks en D66: beide op verlies; toch samen aan kop

GroenLinks zou – net als vier jaar geleden – de grootste partij kunnen worden in Utrecht, maar D66 heeft hier ook goede papieren. GroenLinks haalt in deze peiling een kleine 19 procent, waarmee een verlies wordt geleden van 4 à 5 procentpunt. Ook D66 verliest steun (van 21 naar 16 procent), maar maakt – net als GroenLinks – kans om de grootste te worden in de Domstad. VVD (ca. 12%) en Partij voor de Dieren (ca. 9%) volgen op enige afstand. Voor de PvdD zou dat een forse winst betekenen.

Volt (8%) en BIJ1 (4%) kunnen als nieuwkomers rekenen op een substantieel deel van de stemmen. De PvdA en DENK lijken licht te gaan groeien t.o.v. 2018.

Tabel 2.1: Als u vandaag zou moeten kiezen op welke partij zou u dan stemmen voor de gemeenteraadsverkiezingen? Basis: woont in Utrecht, gaat zeker of waarschijnlijk stemmen en heeft een voorkeur (n=646).

	2018	minimum	mrt	maximum	+ - 2018
GroenLinks	23	16,1	18,6	21,1	-4,4
D66	20,7	13,4	15,8	18,1	-4,9
VVD	13	10,1	12,3	14,4	-0,7
Partij voor de Dieren	5,3	7,5	9,4	11,3	4,1
Volt		6,6	8,4	10,2	8,4
PvdA	6,2	5,4	7,1	8,8	0,9
DENK	4,9	4,6	6,2	7,8	1,3
BIJ1		2,9	4,1	5,3	4,1
PVV	3,8	2,6	3,8	5,0	0,0
SP	4,1	2,3	3,5	4,7	-0,6
CDA	5,3	2,1	3,3	4,5	-2
ChristenUnie	4,1	1,3	2,3	3,3	-1,8
Stadsbelang Utrecht	2,7	0,9	1,9	2,9	-0,8
EenUtrecht		0,2	0,8	1,4	0,8
Student & Starter	4,1	0,1	0,5	1,0	-3,6
Belang van Nederland (BVNL)		0,1	0,5	1,0	0,5
Forum voor Democratie		0,1	0,4	1,0	0,4
Piratenpartij	0,8	0,0	0,1	0,3	-0,7
Socialisten Utrecht		0,0	0,1	0,3	0,1
Anders	2	0,3	0,9	1,5	-1,1

2.2 kiezersbewegingen

GroenLinks (71%) en Partij voor de Dieren (81%) slagen er goed in hun kiezers van maart 2021 (TK) vast te houden. Dat geldt in veel mindere mate voor D66 (38%). D66-kiezers wijken uit naar GroenLinks en andere links/progressieve partijen (Volt, PvdA, PvdD). Ook GroenLinks verliest aan PvdD, PvdA en aan D66.

Tabel 2.2: Als u vandaag zou moeten kiezen op welke partij zou u dan stemmen voor de gemeenteraadsverkiezingen? Basis: woont in Utrecht, en heeft gestemd tijdens TK21 (n=777). Naar stemkeuze TK21, in procenten.

	GL	D66	VVD	PvdA	PvdD	Volt	PVV	DENK
GL	71	17	2	7	6	12	3	0
D66	3	38	9	1	0	16	0	0
VVD	0	1	52	6	0	1	16	0
PvdA	4	7	5	48	1	1	0	0
PvdD	6	5	2	10	81	2	5	0
Volt	1	8	0	3	0	54	2	0
PVV	0	0	1	0	3	0	50	0
DENK	0	0	0	0	0	0	0	100

2.3 Andere overwogen partijen

Veel kiezers twijfelen nog. Als ze twijfelen kijken ze vooral naar GroenLinks, D66, Volt, PvdA en PvdD.

Ook in Utrecht zijn VVD-kiezers het meest zeker van hun zaak. Drie op tien overwegen geen andere partij. Als ze dat wel doen kijken ze naar D66, Volt of PvdD.

D66-kiezers twijfelen het meest. Slechts zes procent is zeker van een stem op de sociaalliberalen. Veel D66'ers neigen naar Volt en vice versa.

GroenLinks kiezers zijn ook nog niet erg zeker van hun zaak. Ze kijken nog naar D66, PvdA, PvdD en Volt.

Tabel 2.3: Zijn er andere partijen die voor u in aanmerking komen om op te stemmen voor de gemeenteraadsverkiezingen? Basis: woont in Utrecht, gaat zeker of waarschijnlijk stemmen en heeft een voorkeur (n=646). In procenten.

	Totaal	GL	D66	VVD	PvdA	PvdD	SP	Volt
Staat vast	17	15	6	30	17	24	16	12
GL	19	0	43	1	40	34	16	42
D66	19	38	0	18	30	9	8	61
Volt	18	24	43	15	18	9	2	0
PvdA	16	30	19	3	0	8	14	21
PvdD	14	29	12	12	10	0	12	10
VVD	6	1	13	0	11	0	0	6
SP	5	10	1	2	3	13	0	2

2.4 Stemmotieven Utrechtse kiezers

Kiezers die in Utrecht neigen naar **GroenLinks** noemen doorgaans de combinatie van groene (klimaat, natuur, milieu) en linkse (bestrijden ongelijkheid) thema's. Ook mobiliteitsvraagstukken (OV, fietspaden) worden geregeld genoemd.

Klimaat en sociaal beleid

Ik vind milieu en klimaat erg belangrijk: Utrecht is goed op weg met OV en duurzaam beleid, dat wil ik graag zo houden

Goede prioritering bij ruimtegebruik in de stad. Uitgangspunten bij verduurzaming. Goed fietsbeleid.

Aandacht voor dingen die ik belangrijk vind. (Groen, milieu en verkeersvragen

Groen én links: dat verklaart alles!

Systeemverandering is noodzakelijk voor de aanpak van de klimaatcrisis. Groen Links is een van de weinige partijen die in deze bereid lijkt de noodzakelijke stappen te nemen.

D66-kiezers vinden hun partij van voorkeur progressief en realistisch.

Realistische partij met goede standpunten over onderwijs en klimaatverandering

Progressief, linkerzijde van het centrum. Ook bezig met natuur en milieu

Progressief, duurzaam, vernieuwend, sociaal

Goede middenpartij die niet wegduikt van moeilijke beslissingen

VVD-kiezers staan achter de liberale koers.

Liberale instelling.

Het liberalisme vooral voor zelfstandige opkomen.

Programma raakt mij het meest. Partij bewijst het land te kunnen (mee)regeren.

De linkse koers van de gemeente Utrecht staat mij niet aan. De arrogantie van enkele bestuurders mag wel een deuk oplopen.

Partij voor de Dieren wordt geroemd vanwege de standpunten omtrent dierenwelzijn en klimaat. Ook wordt de partij als principieel omschreven. Een stem op de PvdD is vaak ook een stem tegen GL of D66, of van teleurgestelde GL- en D66-kiezers.

Als diervriendelijke, natuurvriendelijke tegenhanger van de andere partijen

De partij staat voor een schonere wereld en ik vind het een sociale partij

De welgesteldheid van dieren staat voorop. Hierin verschillen ze van de andere partijen en dit is een belangrijk item in mijn leven.

Duurzaamheid, diervriendelijk, principieel

Volt-kiezers vinden de partij jong en verfrissend. Ook noemen velen het pro-Europese standpunt.

De Europese insteek die zich ook op gemeentelijk niveau moet manifesteren om effect te kunnen hebben

Kwam uit kieskompas, klinkt als een fris geluid.

Progressief en groen met de blik op Europa.

PvdA-kiezers noemen doorgaans de sociale standpunten m.b.t. het tegengaan van ongelijkheid en de wooncrisis.

Ze zetten zich in voor meer studentenwoningnen en een supermarkt op de uithof

Sociaal en democratisch voor alle Utrechters. Klimaat en milieu is een groot goed maar moet ook

*betaalbaar zijn voor de economisch zwakkere inwoners.
Zorg voor sociale minima*

*Kiezers van DENK vinden dat zij racisme en discriminatie goed aankaarten
Ik voel me door hun vertegenwoordigd.
Kaarten racisme aan en maken het bespreekbaar
Zijn er voor iedereen*

*BIJ1-kiezers waarderen vooral het inclusieve, antiracistische en radicaal linkse geluid.
Inclusiviteit en radicaler links geluid
Hun streven naar en principes van radicale gelijkwaardigheid.
Ik apprecieer dat er een focus op intersectionaliteit in de partij is, dat is belangrijk voor mij als LHBTQI+ vrouw. Verder vind ik het linkse geluid van GL/PvdD niet echt links genoeg.*

*PVV'ers vinden dat hun partij opkomt voor 'de Nederlander'.
Nederland voor de Nederlanders.
De geboren Nederlander wordt steeds meer naar de achtergrond geschoven , om buitenstaanders voorrang te geven. Dat moet stoppen.
Omdat al die achterbakse partijen deze partij buitensluiten.*

3 Groningen

3.1 D66 en GroenLinks aan kop in Groningen

In Groningen gaat D66 virtueel aan kop (ca. 18%) al is de voorsprong op GroenLinks (ca. 16%) niet significant. Voor GroenLinks betekent dat een verlies van vijf procentpunt ten opzichte van 2018, terwijl D66 op ruime winst staat.

Daarachter volgen vijf partijen die elkaar weinig ontlopen: PvdA (11%), VVD (10%), Partij voor de Dieren (8%), Stadspartij 100% voor Groningen (8%) en SP (7%).

Tabel 3.1: Als u vandaag zou moeten kiezen op welke partij zou u dan stemmen voor de gemeenteraadsverkiezingen? Basis: woont in Groningen, gaat zeker of waarschijnlijk stemmen en heeft een voorkeur (n=636).

	2018	minimum	mrt	maximum	+ - 2018
D66	10,7	15,6	18,1	20,6	7,4
GroenLinks	21,0	13,8	16,2	18,6	-4,8
PvdA	13,0	8,8	10,8	12,9	-2,2
VVD	8,9	8,0	9,9	11,8	1
Partij voor de Dieren	6,6	6,2	8,0	9,8	1,4
Stadspartij 100% voor Groningen		6,1	7,8	9,6	7,8
SP	9,5	5,7	7,4	9,1	-2,1
ChristenUnie	6,7	4,2	5,7	7,2	-1
PVV	3,3	3,1	4,5	5,9	1,2
Partij voor het Noorden		2,0	3,1	4,2	3,1
CDA	5,4	1,4	2,4	3,4	-3
Student en Stad	3,4	0,9	1,7	2,5	-1,7
Forum voor Democratie		0,8	1,6	2,4	1,6
Belang van Nederland (BVNL)		0,1	0,5	1	0,5
Partij van de Zuinigheid		0,0	0,4	0,8	0,4
100 voor Groningen	5,1				-5,1
Stadspartij voor Stad en Ommeland	3,4				-3,4
Anders	3,0	1,1	1,9	2,7	-1,1

3.2 kiezersbewegingen

Vier partijen slagen erin meer dan 70 procent van hun electoraat van afgelopen maart vast te houden: GroenLinks, PvdA, ChristenUnie en Partij voor de Dieren. Een op tien Groningse D66-kiezers is uitgeweken naar GroenLinks, terwijl CDA verliest aan de Stadspartij 100% Groningen en VVD. De Stadspartij krijgt ook steun van voormalig PVV-kiezers. Volt doet niet mee in Groningen. Vooral GroenLinks profiteert hiervan.

Tabel 3.2: Als u vandaag zou moeten kiezen op welke partij zou u dan stemmen voor de gemeenteraadsverkiezingen? Basis: woont in Groningen, en heeft gestemd tijdens TK21 (n = 789). Naar stemkeuze TK21, in procenten.

	GL	PvdA	D66	SP	VVD	CU	PvdD	CDA	Volt	PVV
GL	70	5	11	3	0	0	6	0	30	0
PvdA	7	72	6	0	4	7	0	2	4	4
D66	1	2	48	2	8	0	0	1	11	0
SP	1	6	1	47	0	0	1	0	0	6
VVD	0	0	1	0	51	0	0	10	3	0
CU	1	0	0	0	3	71	0	2	6	0
PvdD	4	0	2	1	1	0	75	0	7	1
CDA	0	0	0	0	0	4	0	31	1	0
Stadspartij	0	6	4	4	1	1	5	21	13	27
PVV	0	0	0	0	4	0	0	0	0	55

3.3 Andere overwogen partijen

Ook in Groningen zijn weinig kiezers (18%) zeker van hun zaak. Zwevende kiezers kijken vooral naar D66, GL, PvdA of PvdD.

Voor GroenLinks-kiezers twijfelen. Ze zouden ook nog kunnen stemmen op D66, PvdA of PvdD. Opnieuw zien we veel mogelijke overloop tussen progressieve partijen (GroenLinks, PvdA, D66 en PvdD).

D66 kan ook kiezers winnen van VVD, maar verliezen aan GL, PvdA of VVD.

Tabel 3.3: Zijn er andere partijen die voor u in aanmerking komen om op te stemmen voor de gemeenteraadsverkiezingen? Basis: woont in Groningen, gaat zeker of waarschijnlijk stemmen en heeft een voorkeur (n=636). In procenten.

	Totaal	GL	PvdA	D66	SP	VVD	CU	PvdD	Stadspartij
Staat vast	18	11	20	16	25	16	23	27	19
D66	17	39	26	0	10	26	11	16	20
GL	16	0	28	38	21	2	13	21	5
PvdA	15	37	0	28	24	2	1	10	5
PvdD	11	34	11	4	13	7	3	0	1
SP	9	15	21	8	0	0	6	12	3
VVD	7	4	0	18	0	0	0	0	6
Stadspartij	7	3	6	1	12	9	2	7	0
CU	2	3	2	1	8	0	0	0	2

3.4 Stemmotieven Groningse kiezers

Het sociaalliberale gedachtegoed spreekt D66-kiezers aan. Ook progressivisme en groene thema's worden genoemd. Opvallend vaak zeggen kiezers dat ze vooral afgaan op het landelijke beeld, dat ze positief zijn over D66 in het kabinet en dat ze dan lokaal ook maar stemmen op deze partij.

Sociaal liberale gedachtegoed. Goede balans tussen wegen verantwoordelijkheid en de sterkste schouders dragen de zwaarste lasten. Tolerante grondhouding.

Ik ben lid van die partij Vooral medisch ethische kwesties en het feit dat het een sociaal liberale middenpartij is

Een partij die redelijk in het midden ligt en wel vooruitstrevend is

De standpunten, liberaal, democratisch en progressief

Landelijk kans gegeven, goede keuzes en personen tot nu toe. Voordeel van de twijfel voor lokaal

Bij eerdere verkiezingen kon ik mij het beste vinden in hun partijprogramma. Realistische plannen en links van het midden

Ik heb er de vorige keer op gestemd. Nu moet ik het nog beter uitzoeken, maar als ik daar niet aan toe kom stem ik nu ook maar weer D'66

Omdat ik vind dat mijn landelijke stem op D66 goed uitpakt, ik hoop dat ze regionaal ook een verschil kunnen maken.

Goede politici, veel vertrouwen in Kaag

Spreekt mij landelijk aan en in de eerdere gemeentelijke verkiezingen had die ook mijn voorkeur

Niet te links, niet te rechts. Oog voor klimaat en duurzaamheid, oog voor gelijke kansen en gelijke behandeling voor iedereen

GroenLinks

Ook in Groningen zijn kiezers van GroenLinks enthousiast over de combinatie van duurzaam en sociaaleconomisch links gedachtegoed. Tevens zijn sommige kiezers te spreken over de lokale prestaties van de partij de afgelopen vier jaar.

Combinatie sociaal, groen en gericht op toekomst/jongeren

Ze zijn progressief en tegen klimaatverandering.

Duurzaamheid, sociaal beleid, onderwijsbeleid, nivellering

De afgelopen 4 jaar hebben zij aangetoond de zaken van Groningen redelijk goed te behartigen. En dat verdient waardering.

PvdA-kiezers noemen vaak de sociaaldemocratische beginselen. Het tegengaan van ongelijkheid is een belangrijk stemmotief.

De balans tussen arm en rijk moet weer meer hersteld worden. Krijgen nu te maken met te veel verdeeldheid.

Nog steeds de socialistische beginselen. Andere partijen kan ik slechts op onderdelen waarderen. de PvdA is er voor de kleine man en stimuleert goed onderwijs

Partij voor de Dieren–kiezers zijn vooral te spreken over de standpunten omtrent dierenwelzijn en klimaat. Ook het principiële karakter spreekt hen aan.

Dieren hebben geen stemrecht en kunnen niet voor zichzelf opkomen. De PvdD zijn daar een beetje toe in staat.

Met name Klimaatbeleid, dieren- en veebeleid.

Principieel, standvastig. Wie goed voor dieren zorgt, zorgt ook goed voor mensen

De Stadspartij 100% voor Groningen trekt kiezers die geen vertrouwen hebben in landelijke partijen en daarom hun heil zoeken bij een lokaal alternatief.

Lokale partij. Weet wat er speelt

Niet gebonden aan landelijke politiek, dus enkel gericht op de stad.

De landelijke partijen hebben invloed vanuit den Haag. en dat gaat voor die partijen voor

Ze zetten de Groninger belangen boven de Haagse belangen. Ik heb de laatste tijd veel te veel het idee dat we maar een beetje de 'kolonie' zijn geworden van Holland, en dat moet veranderen. Groningen wordt te veel achtergesteld door de politiek in Den Haag.

Net als PvdA'ers noemen **SP**–kiezers doorgaans sociaaleconomische thema's. SP wordt gezien als een partij die opkomt voor de zwakkeren.

Gelijkere verdeling tussen arm en rijk

Ik stemde voorheen vaak op PvdA of GroenLinks. SP luistert en doet meer voor mensen met een lager inkomen, huurders, etc. PvdA en GroenLinks maken in Groningen op dit moment geen groene en sociale keuzes

Actiepartij en zorg voor de onderklasse.

ChristenUnie–kiezers waarderen de combinatie van christelijk en sociaal gedachtegoed.

De Christelijke beginselen in praktijk gebracht. Niet in de eerste plaats op eigen belang letten, maar ook op dat van anderen.

Het christelijke (Bijbelse) uitgangspunt, maar wel oog hebben hoe je dat praktisch vorm geeft. Bij invullen van de stemwijzer kom ik steeds uit bij de CU.

Christelijk betrokken en sociaal beleid

PVV–kiezers zijn van mening dat hun partij zegt waar het op staat. Ook zaken als islam en immigratie zijn pullfactoren.

Ze zeggen waar het op staat en komen voor de Nederlanders op

De standpunten inzake immigratie en islamisering van Nederland van de PVV komen zeer nauw overeen met mijn standpunten hierin, waarbij er geen enkele andere partij is in Nederland die ook maar enigszins in de buurt komt hiervan. Zonder daarbij andere standpunten te hanteren die mij dusdanig afschrikken om mij verder te willen verdiepen in deze partij en haar standpunten. Laat staan erop stemmen.

Dat zijn de enige volksvertegenwoordigers

Kiezers van **Partij voor het Noorden** denken dat deze partij het regionale belang het best kan behartigen.

Lokale politiek staat voorop.

Groningers voor Groningers

Regionaal belang.

4 Onderzoeksverantwoording

Dit onderzoek vond plaats van maandag 21 februari tot woensdag 2 maart. In totaal werkten 2.797 Nederlanders van 18 jaar of ouder mee aan het grootste deel van dit onderzoek. Uit Amsterdam en Weesp deden 965 respondenten mee, uit Utrecht 898 en uit Groningen 934. Het grootste deel van de steekproef (n=1.842) is afkomstig het I&O Research Panel, 955 respondenten deden mee via PanelClix.

Weging en marges

De onderzoeksresultaten zijn per gemeente gewogen op geslacht, leeftijd, opleidingsniveau en stemgedrag bij de Tweede Kamerverkiezingen in maart 2021. De weging is uitgevoerd conform de richtlijnen van de Gouden Standaard. Hiermee zijn de steekproeven representatief voor kiesgerechtigde inwoners van Amsterdam (incl. Weesp), Utrecht en Groningen, voor wat betreft deze achtergrondkenmerken. Bij onderzoek is er sprake van een betrouwbaarheidsinterval en onnauwkeurigheidsmarges. In dit onderzoek gaan we uit van een betrouwbaarheid van 95 procent. Bij een steekproef van n=2.000 en een uitkomst van 50 procent is er sprake van een foutmarge van plus of min 2,2 procent.

I&O Research Panel

Het I&O Research Panel is geworven op basis van aselechte personen- en huishoudensteekproeven op traditionele manier (geen zelfaanmelding). Sinds april 2019 werkt het I&O Research Panel met een spaarprogramma, waarbij deelnemers punten sparen afhankelijk van de lengte en complexiteit van de vragenlijst. Deze punten kunnen later worden ingewisseld voor Bol.com-tegoed of een donatie aan een goed doel.

I&O Research

I&O Research is het grootste onderzoeksbureau voor overheid en non-profit (volgens de MarktOnderzoeksAssociatie, MOA, 2019). Het is onze missie bij te dragen aan beter onderbouwde keuzes van onze klanten, op basis van onderzoek en advies. Wij werken voor overheids- en non-profitorganisaties.

I&O Research heeft vestigingen in Amsterdam en Enschede.

I&O Research is lid van de MarktOnderzoeksAssociatie (MOA), maakt deel uit van de Research Keurmerk Groep en onderschrijft de internationale ICC/ESOMAR-gedragscode voor markt- en sociaalwetenschappelijk onderzoek. I&O Research is ISO 9001-, ISO 20252- en ISO 27001-gecertificeerd. Het online onderzoekspanel (I&O Research Panel) is ISO 20252-Annex A gecertificeerd. Dit is de norm voor online en offline access panels.

I&O Research Enschede

Zuiderval 70
Postbus 563
7500 AN Enschede
T (053) 200 52 00
E info@ioresearch.nl
KVK-nummer 08198802

I&O Research Amsterdam

Piet Heinkade 55
1019 GM Amsterdam
T (020) 308 48 00
E info@ioresearch.nl